

Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.01.1987, sp. zn. 1 To 66/86, ECLI:CZ:NS:1987:1.TO.66.1986.1

Číslo: 8/1988

Právní věta: K výkladu podmienok nutnej obrany v zmysle § 13 Tr. zák. Okolnosť, že brániaci prestal pred útočníkmi utekať, zostal stáť a začal sa trvajúcemu útoku brániť, nevylučuje možnosť splnenia všetkých podmienok nutnej obrany.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 14.01.1987

Spisová značka: 1 To 66/86

Číslo rozhodnutí: 8

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nutná obrana

Předpisy: 140/1961 Sb. § 13

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 24. októbra 1986 sp. zn. 1 T 19/86 bol obvinený V. K. podľa § 226 písm. b) Tr. por. oslobodený spod obžaloby pre trestný čin vraždy podľa § 219 Tr. zák. ktorý mal spáchať ako obzvlášť nebezpečný recidivista v zmysle § 41 písm. a) Tr. zák. tak, že 18. júla 1986 vo večerných hodinách v obci D. pred reštauráciou „Termal“ pod vplyvom alkoholu po predchádzajúcom konflikte a potom, ako ho J. K. prenasledoval, vzal náhodne položenú kosu pri reštaurácii, zastal a vo chvíli, keď ho J. K. dobehol, zasiahol ho prudším intenzívnym seknutím kosou do ľavej strany hrudníka, čím mu spôsobil ťažké poranenie a krátko na to smrť. Tohto konania sa dopustil napriek tomu, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Galante zo 7. 5. 1982 sp. zn. 2 T 96/82 bol odsúdený pre pokus trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Tr. zák. na trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov, ktorý vykonal 2. 11. 1984. Súčasne bol podľa § 229 ods. 3 Tr. por. poškodený čs. štát zastúpený OÚNZ v Galante odkázaný s nárokom na regresnú náhradu na konanie pred regresnou komisiou ONV Galante.

Nejvyšší soud SSR okrem iného podľa § 256 Tr. por. zamietol odvolanie krajského prokurátora.

Z odôvodnenia:

Proti uvedenému rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie krajský prokurátor v Bratislave. V dôvodoch odvolania vyslovil názor, že krajský súd v rozpore s vykonanými dôkazmi hodnotil konanie obžalovaného ako nutnú obranu v zmysle § 13 Tr. zák.

Najvyšší súd SSR ako súd odvolací preskúmal na podklade odvolania krajského prokurátora podaného v neprospech obžalovaného v zmysle § 254 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutného rozsudku i správnosť konania, ktoré predchádzalo rozsudku a zistil, že odvolanie nie je odôvodnené.

Krajský súd zistil na podklade vykonaného dokazovania, že obžalovaný V. K. sedel dňa 18. 7. 1986 vo večerných hodinách v reštaurácii Termál v D. v spoločnosti svojho brata M. K., švagra K. Š. a jeho manželky J. K. spolu s bratmi Z. K., T. K. a švagrom B. K. Medzi obidvoma rodinami sú narušené vzťahy a vyskytujú sa medzi nimi časté vzájomné bitky. V minulosti (v roku 1972 pri takejto udalosti brat poškodeného J. K. Z. K. usmrtil strýka obžalovaného V. K. Obidve rodiny sedeli v reštaurácii pri samostatných stoloch a konzumovali alkoholické nápoje. Krátko po 21.00 hod. prišiel k stolu obžalovaného Z. K. a pästou udrel odzadu obžalovaného do hlavy. Obžalovaný vyskočil od stola, prešiel k výčapnému pultu a keď videl, že proti nemu idú Z. K., J. K. a T. K., zo strachu pred nimi vybehol z reštaurácie, po prebehnutí asi 6 - 7 metrov zastal a videl, ako za ním utekajú poškodený J. K., ktorý mal v rukách stoličku a nôž, a T. K., ktorý mal v rukách tiež stoličku. Vtedy zobral kosu položenú v káre svedka Š. N. a v momente, keď poškodený J. K. pribehol k nemu a chcel ho udrieť stoličkou, ktorú mal zdvihnutú nad hlavou, udrel ho kosou do boku. Kosu odhodil a ušiel z miesta činu domov.

Tento skutkový stav zistil krajský súd na základe výpovede obžalovaného, svedkov K. Š., J. Š., Z. P., P. S. a Š. N., posudku znalcov súdnych lekárov, výsledku vyšetrovacieho pokusu, plánu miesta činu a pripojenej fotodokumentácie. K výpovediam bratov poškodeného Z. K. a T. K., ako aj jeho švagra B. K. krajský súd neprihliadol, hodnotil ich ako nevierohodné, vzájomne si odporujúce, lebo títo svedkovia aj pokiaľ ide o vznik konfliktu sa snažili zvaliť vinu na obžalovaného, hoci nestranní svedkovia označili za pôvodcov konfliktu Z. K. a jeho bratov.

Krajský súd považoval za nevyvrátenú obhajobu obžalovaného, že za situácie, keď ho poškodený dobehol a zdvihnutou stoličkou ho chcel udrieť, pričom v blízkosti so stoličkou bol už aj jeho brat T. K., vediač o agresivite bratov K. (boli odsúdení za vraždu), nemal inú možnosť ako použiť predmet, ktorý mal po ruke, a odvrátiť tak hroziace nebezpečenstvo, a to úder stoličkou na hlavu. Na pravdivosť obhajoby obžalovaného usudzoval krajský súd najmä na základe ôposudku znalcov súdnych lekárov, ktorých vzhľadom na charakter smrteľného zranenia poškodeného ako vhodný moment vzniku zranenia označili situáciu, keď poškodený mohol držať v rukách nad hlavou stoličku, pretože pokiaľ by mal poškodený ľavú ruku pri tele, k zraneniu (súčasný zásah vnútornej časti ramena a hrudníka) by nemohlo dôjsť. Obžalovanému priamo hrozil útok zo strany poškodeného a jeho brata, pričom išlo o útok schopný vyvolať u obžalovaného vážnu poruchu zdravia, pípadne smrť a obžalovaný mal oprávnené strach o svoj život. Preto jeho spôsob obrany, aj keď bol intenzívny, nemožno považovať za zrejme neprimeraný, a teda podľa zistenia krajského súdu konanie obžalovaného smerujúce proti poškodenému bolo konaním v nutnej obrane v zmysle § 13 Tr. zák. a nevykazuje znaky trestného činu vraždy podľa § 219 Tr. zák.

Odvolací súd sa po preskúmaní veci stotožnil so skutkvým zistením krajského súdu a dospel k rovnakému záveru ako krajský súd, že obžalovaný V. K. spôsobil smrteľné zranenie poškodenému J. K. za podmienok nutnej obrany v zmysle § 13 Tr. zák., a preto tento skutok nie trestným činom.

Krajský prokurátor na jednej strane správne považuje za vierohodnú obhajobu obžalovaného, že poškodený a jeho bratia začali proti nemu útočiť v reštaurácii, že poškodený J. K. a jeho brat T. K. mali pred reštauráciou v rukách stoličky a J. K. aj nôž. Na druhej strane však nepodlozene konštatuje, že obžalovaný sa po úteku z reštaurácie nesnažil konfliktu vyhnúť, čomu nasvedčuje poloha mrtvoly poškodeného a poloha káry, v ktorej bola kosa, z ktorých možno usudzovať na to, že obžalovaný potom, ako chytil do rúk kosu, musel sa na miesto činu vrátiť smerom k reštaurácii, kde pri schodoch bola nájdená mrtvola poškodeného. Presné miesto, kde v momente zásahu kosou stali

obžalovaný a poškodený, sa vykonaným dokazovaním nepodarilo zistiť. Miesto, kde bola nájdená mŕtvola poškodeného, zrejme nie je totožné s miestom, kde poškodený stál v momente, keď bol zasiahnutý kosou. S telom poškodeného hýbali svedkovia. Znalci lekári pripustili možnosť, že po zásahu kosou mohol poškodený urobiť ešte niekoľko krokov. Aj krvné stopy boli zistené až vo vzdialenosti 4,8 metra od miesta, kde bola nájdená mŕtvola poškodeného. Krajský prokurátor upozorňuje v odvolaní na výpovede bratov poškodeného. Ich nevierohodnosť a tendenčnosť však bola preukázaná. Tvrdenie krajského prokurátora v odvolaní, že obžalovaný sa po uchopení kosy vracal smerom k reštaurácii a k poškodenému, nemá podľa názoru odvolacieho súdu oporu vo vykonaných dôkazoch. Na takýto pohyb obžalovaného nemožno usúdiť ani z polohy káry a miesta, kde ležela mŕtvola poškodeného. V tejto súvislosti treba uviesť ešte aj to, že poškodený spolu s bratom T. K. vybehli z reštaurácie vyzbrojení stoličkami a nožom, utekali za obžalovaným, ktorý po dobehnutí ku káre zastal, lu chopil kosu a po otočení ihneď za obžalovaným, ktorý nemal taký náskok, aby sa po uchopení kosy mohol ešte vrátiť naproti poškodenému.

Neobstojí ani to konštatovanie odvolania, že stopy zaistené na mieste činu jednoznačne nasvedčujú, že došlo k zápasu (poškodené stoličky). Vo vykonaných dôkazoch nie sú podklady pre záver, že medzi obžalovaným a jeho rodinou došlo k zápasu s poškodeným a jeho bratmi. Obžalovaný potom, čo dostal úder do záhlavia od Z. K., vybehol z reštaurácie. To isté urobili manželia Š., s ktorými obžalovaný sedel pri stole. Aj brat obžalovaného M. K. ušiel z reštaurácie zadným vchodom aby sa vyhol potyčke s poškodeným a jeho bratmi. Pokiaľ sa našiel úlomok zo stoličky v predsieni reštaurácie, nebolo objasnené, z krotej stoličky bol. Pokiaľ ide o poškodenú stoličku, ktorá sa našla pred reštauráciou, k jej poškodeniu došlo tým, že poškodený zasiahol úderom stoličky kosisko, ktoré sa zlomilo.

Nedôvodná je aj námietka, že obžalovaný sa po úteku z reštaurácie nesnažil konfliktu s poškodeným vyhnúť. Na nesplnenie podmienok nutnej obrany nemožno usudzovať ani z tej skutočnosti, že obžalovaný sa nevyhol útoku inak než použitím obrany. Nikto totiž nie je povinný ustupovať pred neoprávneným útokom na záujem chránený Trestným zákonom, ale má naopak právo použiť takémuto útoku obranu, ktorá nie je zrejme neprimeraná povahe a nebezpečnosti útoku. V zmysle uvedeného teda obžalovaný nebol povinný pred poškodeným a jeho bratom utekať a prípadne sa ukryť, mohol pred reštauráciou zostať a primerane povahe útoku sa brániť.

Na vybočenie z medzí nutnej obrany nemožno usudzovať ani z toho, že obžalovaný útočníka smrteľne zranil a sám neutrpel pri útoku nijaké zranenie. O agresivite poškodeného a jeho bratov obžalovaný vedel, keďže zavraždili jeho strýka a len nedávno sa vrátili z výkonu trestu odňatia slobody. Obžalovaný bol v reštaurácii bezdôvodne napadnutý a odzadu udretý päťou do hlavy. V situácii, keď ho poškodený a jeho brat T. K., vyzbrojení stoličkami a nožom začali vonku naháňať, mal odôvodnenú obavu o svoj život. Útočníci použili pri útoku na obžalovaného také predmety, ktorými mu mohli spôsobiť ťažkú újmu na zdraví alebo aj smrť, a preto spôsob obrany obžalovaného, ktorú pri odvracaní priamo hroziaceho útoku použil kosu náhodne ležiacu v káre, popri ktorej utekal, nemožno považovať za zrejme neprimeranú povahe a nebezpečnosti útoku.

Na podklade týchto dôvodov považoval aj odvolací súd zistenie krajského súdu, že obžalovaný V. K. konal v nutnej obrane v zmysle § 13 Tr. zák., za správne a zákonné.